

U g e s k r i f t

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N^o 32.

Løverdagen den 6te August 1859.

3^{die} Aarg.

Indhold.

Indberetning om Bratsbergs Amts Landbrugsskole paa Møla fra 14de April 1858 til 14de April 1859. — Indberetning om Christians Amts Landbrugsskole paa Haug fra 14de Mai 1858 til 14de Februar 1859. — Tabel over adskillige Stoffers relative Foderværdi. — Det bedste Jordbrug. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Indberetning til det kgl. Departement for det Indre om Bratsbergs Amts Landbrugsskole paa Møla fra 14de April 1858 til 14de April 1859.

(Uddrag.)

Clevernes Antal har ifølge Skolens Plan været 8, hvoraf de 4 ankom hertil ved Skolens Begyndelse, og de øvrige indlemmedes om Vaaren 1858 og indtoge Pladserne efter de 4 Clever, som ifølge Dverbestyrelsens Bestemmelse skulde forlade Skolen efter et Aars Ophold hersteds, for at give Anledning til at kunne modtage det halve Antal nye Clever hvert Aar, istedetfor at ombytte alle sammen paa en Gang hvert andet Aar.

Af de 4 Clever, som afvigte Aar efter foran- nævnte Bestemmelse forlode Skolen, have 2 antaget Tjeneste som Gaardsbestyrere og 2 flyttede tilbage til sine Forældre, forat bistaa dem ved deres Gaardsbrug.

Cleverne bespises for Amtskommunens Regning under min Administration; men siden den 19de afvigte Oktober har jeg paataget mig at holde dem med Kost for 57 Spd. 96 ø for hver Clever aarlig. Men de bespises fremdeles i den for dem oprettede særskilte Husholdning, hvortil af Gaardens Eier tilskydes 52 Spd. aarlig for hver Clever. Jeg havde slet ikke lyst til at indlade mig paa denne Entreprise, men jeg var næsten nødt dertil; thi Gaardens Eier vilde Intet have at bestille med Clevernes Kofhold, og min af saa mange og forskellige Bestyrelser stærkt optagne Tid strakte vanskeligen til, at føre et saa detaljeret Regnskab, og anskaffe de mange Barifikationser, som vare nødvendige, naar jeg skulde administrere Kofholdet for Amtskommunens Regning.

Undervisningen har foregaaet i Dverrenstemmelse med det for Skolen gjældende Reglement paa samme Maade, som er opgivet i min Beret-

ning for Skolens første Arbejdsaar. Skolelærer Dyrum har fremdeles 2 Aftener ugentlig om Vinteren undervist Cleverne i Skrivning, Regning og norsk Grammatik. Smedfærdigheden forestaar jeg fremdeles selv, hvorved jeg i denne Vinter har havt god Hjælp af Cleven Aslak Gudmundsen fra Hvideseid, der nu er en meget sfin Kvedstabsfærdig. Til at forestaa Smedien og lede Clevernes Arbejder dersteds, er under Aarets Løb antaget en ny Smed, hvorhos er ny Smedie, som er 12 Alen i Kirkant og har 2 Esfer, er bleven opført, saaat Smediearbejdet herefter kan gaa hurtigere og Kvedstabsvirkningen som Følge deraf kunde betydeligt forøges. Da den schweiziske Kvægrogter afvigte Høst flyttede herfra, blev en af Skolens Clever, nemlig Gunder Gundersen fra Skasse, antagen til Kvægrogter, hvilket særdeles vigtige Hverv han har røgtet saa godt som hans Formand.

Det herværende betydelige Jordbrug har givet Anledning til megen Dvælse for Cleverne i alle vigtigere Jordbrugsarbejder. Det i afvigte Sommer behandlede 130 Maal store Brakland er med Hensyn til Afgrøftning og Teiglægning fuldstændigt omreguleret efter det nyere Landbrugs Fordringer, hvorved 2490 Alen aabne og 3750 Alen lukkede Grøfter ere anlagte. Til de sidstnævnte anvendes dels Heen og dels 6000 Sifr. Engerør af 1½ a 2 Tommers Diameter. Jeg anser det for en Hovedsag at give Cleverne megen Dvælse og god Instruction i ordentlig at afgrøfte og teiglægge Agerjorden, hvorfor de stedse have været systelfatte med disse Slags Arbejder fra Vaaren indtil Skuraannens Begyndelse. Det Mindste, man med Grund kan fordre af en Jordbruger — han maa nu kalde sig Bønde eller Agronom — er, at han kan haandtere sin Ploug vel. Jeg har derfor ogsaa anseet det som en meget væsentlig Sag, at instruere og øve Cleverne meget i denne vigtige Kunst. Iberegnet Braklandet, som pløides 2 a 3 Gange, er der under Sommerens Løb pløiet 660 Maal, hvilket Pløiefarbejde er udført alene af Skolens 8 Clever. Især de 4 ældre Clever viste sig i afvigte Høst at være meget sfinke Pløiere.

Tilfølgende af den regnfulde Høst 1857 var Rugavlingen kun middelmådig. Men Aarets Afgrøbe af den øvrige Slags var i Almindelighed meget god, og især var Høavlingen meget rigelig.

Til de Hovedsager, som jeg lægger særdeles Vægt paa, hører ogsaa, at lære Cleverne ordentlig Kvægrogat, hvortil udfordres meget mere Uld-

og Paapasseligbed, end hvad de fleste Jordbrugere her i Landet for Tiden have Begreb om. Eleverne have fremdeles efter Omgang deltaget i alle Arbejder ved Fjøsstellet, nemlig ogsaa ved Melningen, i hvilket Arbejde alle sammen nu ere temmelig flinke. Besætningen bestaar for største Parten af udsøgte Kjør, som stedse holdes rene og i meget godt Hold, og disse Omstændigheder gjør, at Eleverne interessere sig for Fjøsset og med Fornoielse deltage i Arbejderne dersteds. — Kreaturbesætningen har i denne Vinter været: 15 Heste, 58 Kjør, 6 Kvier, 2 Orer, 2 Kjøreorer og 10 Sauer med Lam, hvorhos for Tiden have 14 til Paalæg bestemte Kalve.

Det hersteds stationerede Stamhollænderi af Thelemarksvæg er nu fuldtaligt og bestaar af 18 Kjør og 2 Stude, hvorhos for Tiden have 6 Stamhollænderikalve, som ere saa vakre og have saa gode Mærker, at det er en Fornoielse at se dem.

Efter den smukke Stamhollænderityr „Egenomme“ og de bedste Kjør af Gaardens egen Stamme have 8 udmærket vakre Kalve, som det vilde være Skade at sælge, hvorfor nogle af dem efter Bestyrelsens Dnsste agtes paasatte, for siden at sælges til Avlsdyr, skjønt Kalvopfødingen med hervedende hvide Melkepriser er meget kostbar. Nævnte Tyr har havt en særegen overvefende Indflydelse paa Avlen; thi han har helt og holdent gengivet sit Billede, baade med Hensyn til Farve og Legemsform, til alle sine Afkomlinger, hvorledes Moderen end har været beskaffen. Melkeudbyttet af de ti først anskaffede Stamhollænderkjør har, fra 1ste Oktober 1857 til samme Dag 1858, været 2390 Potter for hver Ko i Gjennemsnit.

De af Gaardens egne voksne Kjør, 33, som har været her Aaret rundt, have paa samme Tid melket 1950 Potter i Gjennemsnit for hver Ko. Herved bør dog bemærkes, at de forstørstedelen vare vaarbære, og derfor melkede noget mindre end Hollænderkjørene, som forstørstedelen vare hostbære.

Bed Redskabsilvirkningen have Eleverne efter Omgang været stadigt sysselsatte under den hele Vinter. Foruden at Gaardens egne Redskaber og Bærktol ere reparerende, ere efter Bestilling følgende Redskaber og Maskiner tilvirkede til Salg: 11 Plouge; 9 Diagonalharve, 7 Kloharve, 6 Krogharve, 8 Græsfrøsaaningsmaskiner og 2 Rodstjæringsmaskiner. Flere Bestillinger ere gjorte, men har ikke kunnet effektueres.

I Dverbestyrelsens Nærværelse den 6te Oktober afvigte Aar prøvedes de 4 Elever, som skulde udgaa fra Skolen denne Vaar, i Pløining, hvorhos Dverbestyrelsen besaa alle øvrige Jordarbejder, som Eleverne udførte under Sommerens Løb; og erklærede Dverbestyrelsen sin fuldkomne Tilfredshed med den af Eleverne udviste Duellighed.

Den 14de April indfandt sig Dverbestyrelsen hersteds atter, hvorved de af Eleverne under Vinteren udførte Arbejder undersøgtes, nemlig de af dem forfærdigede Redskaber og Maskiner, Stellet i Fjøsset, Stalken, Svinehuset o. s. v., Elevernes Tegninger af Redskaber, Maskiner, Husebygninger, Kartter over opmaalte Jorder o. s. v. Ogsaa ved

denne Prøvning erklærede Dverbestyrelsen sin Tilfredshed med Elevernes hersteds erhvervede Kundskaber og Færdigheder.

Gaardens Størrelse, i Forbindelse med Hr. Foged Borchsenius's Villighed og gode Resurcer til at lade mig, saa godt jeg forstaa, ordne alt paa bedste Maade til Elevernes udstrakte Dvelse i alle vigtigere Arbejder, har gjort det muligt at bibringe dem en Grundvold til praktisk Duellighed, som forhaabentlig vil blive baade dem selv og Andre til virkelig Nytte.

Mæla den 27de April 1859.

Erbødigt

Skoglund.

Indberetning til det kgl. Departement for det Indre om Christians Amts Landbrugs-skole paa Haug fra 14de Mai 1858 til 14de Februar 1859.

(Uddrag.)

Fra 14de Oktober har det bestemte Antal af 12 Frielever været optagne ved Landbrugsskolen. Tiden har været saaledes delt mellem theoretisk og praktisk Undervisning, som Dverbestyrelsens Instrux bestemmer.

I Sommermaanederne meddeltes Undervisning i Landmaaling, Rivelling og Botanik, og have Undervisningsgjenstande i Vintertiden været Husdyravl, Agerdyrkningslære og Agerdyrkningschemi, Naturlære, Regning og Redskabs-tegning. Eleverne har i Aarets Løb deltaget i de ved Gaarden forefaldne Arbejder, og saaledes fornemlig været beskæftigede med Jordens Bearbejdning til Sæd og Rodfrugter, Gjødsling, Drilling, Grofning, Agerdyrkning af Nyland, Stenbrydning, Stenkjørsel, Pløining m. m. og efter Tur udført Staldtjenesten, lige som ogsaa været behjælpelige i Fjøsset med Kvægets Fodring.

Samtlige Elever har udvist en meget god Dyrforsel, Interesse for den theoretiske Undervisning, og er jeg tilfreds med mange af Elevernes Fld under det praktiske Arbejde; dog har jeg hos nogle af de sidst Ankomne sporet mindre Eyst til den praktiske Syssel.

I Efteraaret, da Smedien og Smedfærdsteden blev færdig, antoges fast Smed og Smeder, og have Eleverne verelvis været sysselsatte med Forfærdigelse af Agerdyrkningsredskaber, hvoraf der er forarbejdet dels til Skolens Brug og dels efter Bestilling: 1 Arbejdsvogn, 5 Kjørrer, 3 Langslæder, 2 smalle Plouge, 3 Kulleharve, 1 Brakharv, 1 Rhomboidalharv, 3 Klossharve, 1 Cirkelharv, 1 Muldskuffe og 1 Frøsaamaskine.

Det med Vaarsæd, Vintersæd og Rodfrugter tilsaade Agerland udgjorde 75 Maal, deraf 3 Maal Erter, 19 Maal Byg, 27½ Maal Blandkorn, 5 Maal Havre, 11½ Maal Poteter, 2 Maal Turnips og 7 Maal Rug, der var saact foregaaende Høst.

Af Erter avledes 5 Tdr. 7 Skpr., af Rug 19 Tdr. eller 2 Tdr. 5 $\frac{1}{4}$ Skp. pr. Maal. Byg Blandkorn og Havre er endnu ikke afstærket.

Poteterne gave et Udbytte af 266 Tdr., alt-
saa i Gjennemsnit 23 Tdr. 1 $\frac{1}{4}$ Skp. pr. Maal.
Der blev dels anvendt Staldgjødsel og dels Guano.
De med Guano gjødslede udviklede sig hurtigere,
gave 2 $\frac{1}{2}$ Tdr. mere pr. Maal, men angrebes langt
stærkere af Sygdommen, som vil vise sig paa den
ovrigte Mark, dog fornemmelig paa de Steder,
hvor Gjødselbyngerne vare lagte om Vinteren.

Der avledes kun 49 Tdr. Turnips; den mind-
dre gode Afkastning maa hovedsagelig tilskrives
Mangel paa Regn i den første Tid efter Saa-
ningen, Frøet blev liggende flere Uger i Jorden,
førend Planterne kom frem, og fik den som Følge
deraf ei Tid til fuldkommen at udvikle sig for Høsten.

Avlingen af Hø beløb sig til 316 Stk; paa
18 Maal, udlagt med Klover, Timotet og Raigræs
108 Stk; 61 Stk efter første og 47 Stk efter
anden Slaat, de øvrige 198 Stk bestod i Engho.

Kvægbesætningen bestaar af 17 Stykker, hvoraf
11 Melkekor, der, fra 1ste Januar 1858 til 31te
December s. A. efter Prøvemalkning hver 8de Dag,
have givet 17,189 Potter Melk, hvilket udgjør 1562 $\frac{1}{2}$
Pot om Aaret for hver Ko. Det højeste Melkeud-
bytte af en enkelt Ko 1970 Potter og det mindste
1307 Potter.

Til Brak blev indtaget 17 Maal 2244 □ Men,
bestaaende dels af gammel udmavret med Smaa-
sten og jordfast Sten opfyldt Mark, og dels af
udyrket England, der enten blev pleiet eller ager-
gravet. Forat give Marken en mere regular Form
og gjøre Begyndelsen til en ordnet Markinddeling,
blev Nylandet medtaget til Brak, uagtet det i den
førte Tid, der levedes til Brakningen, nemlig fra
1ste Juni til 18de August, ikke var muligt, med
den forhaandensværende Arbeidsstyrke, at give Jor-
den en saadan Bearbejdning, som havde været
ønskelig. Brakmarkens fulde Bearbejdning samt
Gjødsling og Tilsaaning kostede 12 Spd. 1 Ort
14 $\frac{1}{2}$ pr. Maal.

Ved Siden af Braklandet er i Efteraaret op-
brudt 33 Maal. Efterat Træerne vare ryddede
og den synbare Sten opbrudt, iværksattes Arbet-
det med 4 Heste for Plougen, 3 Mand til Plø-
ningen og 7 a 8 Mand forat opgrave Sten i
Juren. Til en Dybde af omtrent 7 Tommer plø-
des i Gjennemsnit 1 $\frac{1}{2}$ Maal daglig. I denne
Vinter er der af Nylandet affjort 2718 Læs Sten.
Haug den 17de Februar 1859.

Urbødigt

Lh. Koller.

I det Vesten- og Søndenjeldske viser Ind-
beretningerne, at der har fundet Misvækst Sted
paa Foderet paa Grund af Torken. Landmanden
kommer saaledes i disse Trakter til at benytte som
Foder Stoffer, han maasse hidtil ikke har vant sig
til at give af, paa Kreaturer.

En heldig Anvendelse af Binæringsstoffer beror
ofte paa den Mængde og Blanding med andet Fo-

der, hvori de gives, og for heri at bistaa Land-
manden, overgives ham en

Label

over adskillige Stoffers relative Foderværdi.

	A. Hø.	Foderværdi, Staalpund.
Middelsgodt Kloverhø, hovedsagelig Rød-		
Klover med noget Græs	100	
Hø af Hvidklover	80	
Lucern=Hø	100	
Esparret-Hø	90	
Hø af Biffekhavre, som er slaat under		
Blomstringen	100	
Hø af Rug, som er slaat, naar Arene		
komme frem af Bladskeberne	150	
Spergelhø	80	
Spergelhalm	100	
Froslover=Halm	115	

Engho	Bel hjerget, udmærket fint og	
	godt Hø	85
	Fedt Hø uden Blanding af	
	Myrgræs	90
	Hø af Enge ved Havet	95
	Middelsgodt Hø, Timothei	100
	Daarlige haardsillet Hø	150
Godt Hø med noget Kjerring-		
rof (Equisetum)	110	
Daarligt Hø med mere Kjer-		
ringrof	105	

B. Halm.

Hvedehalm (hele Massen staaret til Haf-		
felse)	250	
Rughalm (ligeledes)	300	
Byg- og Havrehalm	200	
Ertes- og Biffelhalm	150	
Lindsehalm	125	
Gode Agner	125	
Rapsaffald	200	

C. Grønfoder.

Rødklover (under Blomstringen) Lucern,		
Grønvisker m. fl.	400	
Spergel	300	

D. Rodvæxter.

Poteter	200
Hvidbæder, uden Blade	275
Raalrødder og Gulerødder	250
Braatnæper	400
Ræper	500
Bladene af Hvidbæter	600

D. Korn (som Bifoder og i smaa Proportioner).

Hvede og Frø af Bælgvæxter	40
Rug, Byg og Havre	55
Klid	80

E. Mælkagemel o. s. v.

Af Linfrø og Raps	50
Egenødder og Hestekastanier	75

Det bedste Jordbrug.

Saaledes har den ogsaa i vort Land vel kjendte Svesker Sekretær Nathorst betitlet en lille Bog, der hovedsagelig har til Hensigt at vise Sverriges Jordbrugere Urigtigheeden i den Mening at det svenske Jordbrugs Opkomst og højere Udvikling skulde bero paa at forene Jordbrug med Brændevinsbrænding. Medens Forfatteren hele Bogen igennem fastholder sit Formaal at overtyde Landmanden herom, fremstiller han samtidigt de virkelige, sande Betingelser for Jordbrugets varige Fremgang i et fattigt Land, og har derved givet sit lille Skrift Interesse for os, som i mange Dele, hvad Jordbruget angaar, bliver under samme Betingelser som Nabolandet Sverige.

Uf Bogen der er oversat paa Hr. Stensballes Forlag, at opmuntre til dens Anskaffelse, hidrættes enkelte Partier for Ugeskriftets Læsere.

Thord Tryg tiltræder Balund.

Det var en Mand, som hedte Thord Tryg; han eiede en Gaard ikke langt fra Indsven Beteren paa det Strog, hvor Skovbygden og Sletbygden mødes, men Gaarden laa i Skovbygden; Thord havde arvet Gaarden efter sin Fader, som var Landmaaler, og som havde agtet at lade Sønnen studere til Doctor. Men Thord havde kun Lyst til Landbruget, og inden han ved Universitetet havde rækket at gjøre mere end det første Skridt paa sin lægevidenskabelige Bane, døde hans Fader, og Moderen, som vidste, at hans Hu stod til Jordbruget, og som ikke selv troede sig til at drive Balund — dette var Gaardens Navn — tilbød ham at komme hjem og overtage Bruget. Dette var han hverken sen til, ei heller lod han sig nøde længe. Med Glæde pakkede han sine Bøger ind, kjøbte saa mange gode Landhusholdningsfrister, som han kunde overkomme, og drog afsted til sit kjære Hjem, for at blive en simpel Jordbruger, hvilket alle Mennesker den Tid syntes var noget ganske forstrækkeligt for Enhver, som muligens kunde blive noget Andet. Moderen maatte ogsaa høre haarde og bitre Ord af Slægt og Bekker, fordi hun, som man sagde, havde afbrudt hans Bane, og Thord maatte selv høre mangt et Fanteord af Paarørende og af Studenterkammeraterne, fordi han skulde blive en Landjunker. Men Thord var ikke af de Slags Folk, som lod sig forbløffe ved Fanteord. Naar de sagde til ham, at han gjorde Skam af Slægten, af hvilken nogle havde været Landmaalere, og andre enda højere paa Straa, saa lo han ganske rolig og svarede:

„J ved jo, jeg hedder Thord Tryg og gaar Fremtiden trygt imøde, og forresten statter jeg Intet i Verden saa høit som den frie Mandes uafhængige Stilling.“ Og derpaa gik han ofte ud i det Frie, til Ager og Eng og sang med glad og kraftig Røst:

„Lad hvem som vil gaa Verden rundt
Dg herse og tjene, som bedst han kan!
Men jeg bor helst paa egen Grund
Dg er helst min egen Mand.“

Nu havde Thord sandt at sige hidtil fordetsmeste kun læst i sine Bøger, men næsten slet ikke beskaffet sig med det praktiske Jordbrug, og det var Mange, som ventede, at Gaarden skulde blive vanbrugt under en saadan ung Husbond, som manglede al Erfaring. Men Thord var forsigtig. Hans Fader havde været en meget dygtig Jordbruger for sin Tid, og paa Gaarden var der en gammel og tro Tjener ved Navn Mads, som i mange Aar havde været Husbondskarl og altid drevet Bruget, naar Husbonden var borte paa Landmaaling. Med ham samtalede Thord de lange Vinterkvæle — thi det var om Høsten han kom hjem — og da den trofaste Gamle gjerne strydede af sin afbøde Husbond og snakkede om baade hvad han havde gjort og tænkt at gjøre i Jordbrugsveten, saa fik Thord paa denne Maade mangen god Lærdom, som han indpræntede i sin Sufommelse, saaledes at han tilsidst havde faaet et fuldkommet Begreb om den Plan, Faderen havde fulgt ved sin Gaardsdrift. Der til kom, at Faderen havde tegnet Kartter over alle sine Ager og Eng, samt skrevet op hvorledes Jordbunden var skiftet paa hvert Skifte og Teig. Desuden havde han ogsaa i en lang Aarrække holdt Bog eller fort et ordentlig Arbeidsregnskab. Da nu Thord havde foresat sig, at han i Begyndelsen slet ikke vilde afvige fra Faderens Brugsplan, saa blev det heller ikke saa vanskeligt, som han først havde frygtet for. Baaren kom, og Ingen blev mere overrasket end gamle Mads, da Thord ikke alene med en Sikkerhed, som forbausede ham, men med en Klogskab og Indsigt, som gjorde ham aldeles forvirret, foreskrev hvorledes Jorden skulde bruges og saaes til. „Jo, det er Gut, som skjøner sig paa Jorden — ja han forstaaer at bruge den“ — sagde Mads til de øvrige Folk. — „J Forsten troede jeg, det var bare Bane med ham, men nei Tak! da vi skulde saa til Byggeren her om Dagen, saa standsede han paa Mellemtiegen og saa paa Jorden, som om han vilde æde den og sagde: „Bed du hvad Mads, her skal vi saa Havre, for jeg tror ikke at det kan vore Byg her.“ Ja jeg vidste nok, at den Teigen var for strind til Byg, men hvorledes han kunde skjøne det, bare han saa paa Jorden, det kan jeg ikke begribe; han maa have lært mere end Fadervor i Upsala.“

Paa denne Maade gik Jordbruget fortæffeligt baade efter Folkenes og Grannernes Skjøn, og Thord blev snart anseet for en dygtig Jordbruger; men han ansaa sig ikke selv for det. Han havde læst Laer's (læs Lær's) Landhusholdningsfrister og mange andre gode Bøger om Jordbruget, og deraf saa han, hvor langt han var fra Maalet, det Maal nemlig, at saa det størst mulige Udbytte af Gaarden, ikke en enkelt Gang eller et andet Aar, men vedvarende og for bestandig. Brakning var den Driftsmaade, som var almindeligst i Trakten, og det havde ogsaa længere end

nogen kunde mindes været drevet paa Balund; at gjøre nogen Forandring heri havde sine store Banskelligheder; da det Hø, der blev slaaet paa Engene var nok til at føde saa stor en Busskap, at hele Brakmarken eller Trædet kunde gjødes hvert Aar, saa stod Eng og Ager i et rigtigt Forhold til hinanden, og Thord indsaar, at om han brød mere Ager op, saa vilde han ikke have Gjødsel nok til den. Hans første Tanke var derfor den, at han vel vilde bryde mere Jord op, og den vilde han bruge til Foderdyrkning, forat han kunde forsøge Busskaben; men først og fremst udkrævedes Penge til at bryde op denne Jord, som vistnok var god, men ogsaa steenfængt og overvoret med Stov, hvorfor den ingenlunde var let at dyrke; dernæst behøvedes der Penge til at bygge Huse til en større Busskap, og endelig skulde der for 3die Gang ogsaa Penge til at kjøbe denne Busskap; men Thord havde ingen Kapitaler, og og der hvilede endog lidt Gjæld paa Gaarden. Det var saaledes ikke at undres over, at han var tvivlsraadig. Medens han gik og grundede paa, hvad han skulde gjøre, hændte det noget som gav hans Tanker en ny Retning. Foruden Trædyrene bestod Busskaben paa Balund fornemlig af Kjør, som virkelig var af godt Slag, og, som naar de gik paa de fede Sommerbeiter, gav en rigelig Afrot. Men om Vinteren gave de meget mindre, hvilket Jngen kunde undres over; thi de stode paa tørt Foder, og det blev altid laget saaledes, at de vare vaarbære; den bedste Melketid var derfor allerede forbi om Høsten. — Forresten vare Dyrene i god Stand og godt Huld, og de bleve nok saa vel røgede af en gammel Budeie, som skaffede 3 Pd. Smør og 2 Pd. Ost for hver Ko; det var det Høieste Nogen pleiede faa der i Bygden af sulteføde Dyrene, eller at lade dem staa paa bare Halmen om Baaren havde aldrig været Skik paa Balund.

Nu foreslog Budeien, at en af de gamle Kjørene om Høsten skulde tages ud til Slagt, fordi Lænderne begyndte at blive strobelige paa den. Thord gik ind paa dette, og besluttede at gjøde den dygtig. Da dette var bestemt, havde Koen vel ikke holdt op at melke, men det blev sagt, at den efter den Tid kun skulde melkes en Gang om Dagen, og alt eftersom den lagde paa Huld, skulde de holde rent op, og dertil var der saa meget mere Grund som den blot gav 1½ Pot Melk i Døgnet.

Der blev øget paa Foderet for Koen, den fik mere Hø og desuden nogle Fjerdingkar Rotabaga eller Kaalrødder om Dagen; men da det var gaaet nogle Dage hen med dette, sagde Budeien til Thord:

„Ja den — undres jeg paa, hvorledes det skal bære til, at faa den Koen feit; hu lægger ikke noget paa sig, men øker bare Melken. Enden jeg har villet eller ikke, har jeg maattet melke 2 Gange om Dagen ellers had'a faat ondt Jureret (Iveret). Vi maa sætt'a paa knapt For, mens a sner og siden saa vi øke paa.“

„Ja,“ — svarede Thord —, det faar vi vel gjøre, hvis der ikke bliver nogen anden Raad;

men lad os nu først prøve at give den enda mere Foder, saa tør det hende, at den baade kommer til Huld og bliver ved at melke. Vi skal give den endda lidt mere Kaalrødder, samt desforuden et Par Mærker Havregrope, saa faa vi see, hvad det gjør.“

Det blev gjort saa; men nogle Dage efter sagde Budeien: „Nei Husbond, det nytter ikke til nogen Ting at gi'a mere For, hu er lige mager for det og øker bare Melken. Igaar ga'a 6 Potter.“

Thord svarede blot, „det var mærkværdigt,“ og gik strax ud. Hvad er det for noget — sagde han ved sig selv —, den Ko, som før har faaet omtrent halv saa meget Foder som den nu faar, gav kun 1½ Pot Melk for dette Foder; men da den nu faar dobbelt saa meget, saa betaler den den sidste Halvdel med 4½ Pot, det vil sige, den giver tredobbelt Betaling. Det gamle stikkelige Dyr har givet mig en god Lærdom. Thord — har det sagt — du fodrer dine Kjør for skindt!

Og jeg, som har gaat og stuberet paa at kjøbe flere Kreaturer, saasnart jeg kunde skaffe mig mere Foder! Det var jo aabenbarlig Galskab. — „Nei, nu har jeg det, ja, nu har jeg det!“ raabte han høit, idet han sprang ind i Stuen, hvor hans Moder holdt paa at sætte Frokosten frem paa Bordet.

„Nu i Guds Navn hvad er det du har? spurgte Moderen, som ikke kunde skjønne, hvad der var Aarsagen til at han, som altid pleiede være saa rolig, snakkede høit ved sig selv og bar sig saaledes.“

„Na jo, Mutter, jeg har fundet paa en Kunst, saa at vi idetmindste skulle faa dobbelt saameget Melk, som vi pleie faa. Er ikke det brav? — Saa kastede han Huen i Krogen, istedetfor at hænge den paa Spigeren, som han pleiede, tog Moderen om Livet og svingede hende rundt med et fornøiet Ansigt, og derpaa sprang han ind i sit Kammer, hvor Moderen en Stund efter traf ham ved Skrivebordet; han sad der baade ivrigt og eftertænksomt og regnede og beregnede Foderforbrug og Melkeudbytte. Følgen blev den, at Thord besluttede at sælge nogle af de kleineste Kjøer, at opgibe et Kjøb han havde tænkt at gjøre af nogle Staldboxer, og at endel af Havren, som skulde have været solgt til Byen, nu istedetfor det blev sendt til Kvernen for at gropes til Meldrikke eller Sørpe til Kjørene.“

I det samme denne Beslutning var fattet, kjørte der en Vogn ind paa Gaarden; den standfede ved Gangdøren, og da Thord gik ud for at se, hvem det var, sprang en ung Mand ud af Vognen og i det næste Dieblif følte han et kraftigt Haandslag under de hjertelige Udraab: „god Dag min Hadersbroer, ser Du jeg holder mit Løfte at besøge Dig!“

(Fortsettes.)

Indlandet.

Christiania. Hs. Maj. Kong Karl har antaget det Valgsprog: „Land skal med Lov bygges.“

— Der skal være yttret Formodning om, at Enkedronning Josephine vil tage fast Ophold her i Byen; hendes Sjælesorger, Dr. Studach, har nemlig været her en Tid, som man formener for at anfille Underfølgelse i denne Henseende. Denne Formodning anses dog som mindre grundet.

— Torsdag Morgen Kl. 4 vækkedes Byens Indvaanere af Brandalarm. Der var nemlig udbrudt Ild i Nylands mekaniske Værksted og Apotheker Haanshuus's Gaarde paa Grønland. Det Strog, hvori Ilden opkom, bestod for det Meste af gamle Træbygninger, og det varede saaledes ikke længe, inden 4 a 5 af de tilværende Huse stode i lys Luc. En stor Have bag Huskræften mellem de til Nordbygaden og Ralleegaden liggende Huse hindrede Ilden fra at udbrede sig over det hele Kvartal, ligesom den temmelig brede Gade holdt den borte fra Huskræften paa den anden Side af Gaden. Først Kl. 7 blev man Herre over Ilden, efterat 7 Gaarde med en Forskringssum af 38,300 Spd. vare dels nedbrændte, dels ramponerede. Brandkadens Tab anslaaes til 30,000 Spd. Ved denne Ildbrand er der være flere Menneskeliv gaaet tabt; medens en hel Del Personer vare beskjæftigede med at redde inde i Apotheket, i hvis Bygning der var Ild i Taget og Væggene, styrter det ene mod Gaden vendende Skraatag pludselig ned langs Husets Væg, hvor det blev staaende i fuld Brand og aldeles berøvede de indenfor værende Mennesker Udflugten til Gaden. Da samtidigt tillige Apothekets Dagbygninger brændte, var ogsaa Retraten ad denne Vel affaaet. Uden at nogensomhelst frelsende Bistand kunde gives de Ulykkelige, vare disse saaledes redningsløst fortabte.

De Dræbtes Antal og Navne kunne endnu ikke med Bestemthed opgives; men man nævner med Bestemthed Handelsbejntene Bekkevoold og Schjerbeck, en Tjenestdreng hos Kjøbmand Allendorff, tvende Gaararbejdere, en Sneedekarbejder, en Barbersvend, en Dpvarter m. fl. blandt de Forulykkede. 5 Lig ere allerede fundne blandt Ruinerne, og at demme efter de talrige Sterspørgsler efter Forsvundne, har man Grund til at betygte, at ikke Faa ere blevne indebrændte. 5 Forbrændte ere indkomne paa Rigshospitalet, hvoraf 3 i betydelig Grad og formentlig redningsløse, 1 temmelig slemt beskadiget og 1 uden Fare.

Fra Horten meldes den 31te Juli, at Ladeskedet samme Dags Formiddag hjemføjtes af en større Ildbrand. 10 Huse paa vestre Side af Storgaden, hvoriblandt Apotheket, afbrændte. Den samlede Forsurancensum for disse Huse udgjør 19,770 Spd. Indbo og Varebeholdninger bleve for Størstedelen reddede, men tildels i beskadiget Tilstand.

Fra Arendal berettes, at der den 24de Juli udbrød Ild i Braadstadsstøven lige ved Frolandsveien strax ovenfor Braadstads Gaard, men blev heldigvis efter saa Timers Forløb slukket, uden at have anrettet synderlig Elæde.

Paa Bærstet Nærligheden i Nærheden af Grim-

stad nedbrændte Nat til 30te eller 31te Juli en Kogrende, to Arbejdsstue, hvori samtlige Tømmersmandsværktøi samt endel Støbsmaterialier. Et paa Stabelen staaende Strog blev frelst ved Sproiternes Ankomst fra Byen. Intet var forskket.

Christiania hjemføjtes lønsdags af en stor Ildbrand, hvorved 3 hele Kvartaler og Dele af 3 andre nedbrændte. Omtrænt 70 Vaaningshuse til en Forskringssum af ca. 36,000 Spd. bleve et Nuv for Luerne. Uarsagen til Ildens Opkomst vides ikke. Det brændte Strog er i Byens østre Del, og Tugthuset var nær ved at gaa med.

Fra Dverhalden skrives om en høist uhyggelig Tilfælde, som havde fundet Sted i Midten af Juli. En ung Mand, Andreas Tobiasen Formo, blev nemlig uenig med en bekjendt Bondemand i Garan, hvorved en tredje Person, Elias Christiansen Aune, blandede sig i Trækten. Andreas, som var et hidtil Gemyt og af et mindre godt Rygte, kom derved til at sonderrive Elias Aunes Troie; dermed skiftes de ad for det første; men henved Midnat gif Elias til Andreas's Logi og forredede en billig Gøtgørelse for Troien. Andreas kom strax i Tyr og Flamme og ytrede, at dersom Elias ikke strax påstode sig, skulde han blive ihjelslaet. Da dette ei ffede strax, greb Andreas et Gevær af Vælken og trykkede det af; det kikkede; men i en Haandevending greb han nok et Gevær. Elias forsøgte da at flygte, men snubbede; og det rasende Menneske jagede ham en Kugle gjennem Hovedet, saa han blev liggende død paa Flekken. Kun et 12 Aars gammelt Barn var Vidne til denne Begivenhed; denne løb strax til en nærliggende Gaard, men da Folk indfandt sig, var Morderen forsvunden. Morgenen efter fandtes han paa sit Stabursloft. Det lod ikke til, at han meget angrede sin skrækelige Gjerning; thi da Folk indfandt sig hos ham, var han koldblodig nok til at byde dem en Dram. Den Ulykkelige blev indsat i Arresten hos Lensmanden.

For Nordlands Amt blev d. 23de Juli valgte til Stortingensrepræsentanter: 1) Lensmand H. Kjelberg; 2) Kirkesanger E. Nilssen; 3) Kirkesanger J. Augustinusen og 4) Foged Gilert Hagerup Krog Prydh. Til Suppleanter: 1) Handelsmand J. H. Wulff; 2) Foged B. M. Berg; 3) Handelsmand M. Norman og 4) Provst og Sognpræst A. B. Hansteen.

For Finmarken er der paa Foranledning af Stiftamtmand Mannestad, Foged Holmboe og Distriktslæge Tollum stiftet et Landhusholdningselskab, der har sat sig til Formaal at virke for Udviklingen af Finmarkens Næringsveie og fornemmelig for Fiskeriets, Jordbrugets og Fædriftens Opkomst.

Udlandet.

Danmark. Kongen af Danmark reiste Fredag f. U. fra Drottningholm Kanalveien til Gotheborg paa Reise til Stockholm.

— I Kjøbenhavn har man i denne Tid indledet Underfølgelse i en Sag, som blotter en af det civiliserede Livs mørkeste Sider. Den Samvittighedsløshed,

hvormed Forældre overlade deres Børn til Fremmede, og den Banrøgt eller endnu værre Behandling, disse uhyggelige Pleiebørn ere givne til Pris for. De Vedkommende ere en Mand og en Kone i en vis Gade i Kjøbenhavn, hvilke have gjort det til Næringsøvet at modtage Smaa børn i Pleie for en Bestaling en Gang for alle af 40 Rdlr. Det er bevist, at der hos disse Folk i de sidste 8 Aar ere døde 23 Børn, som vare givne dem til Dyfostning; saavidt vides er det derimod ikke oplyst, at noget Pleiebarn i dette Tidrum har forladt dem levende. Det er ligeledes forklaret, at Manden oftere har yttret Dufke om, at et eller andet af Børnene snart maatte vandre heden, og at han har slaaet de spæde Børn saaledes, at de havde tydelige Spor af Mishandlinger.

England. Lord John Russell gav i Underhuset den 28de Juli følgende Erklæring: England er ikke besejret til at tale et Ord i Arrangementet med Hensyn til Lombardiet; det er de krigførende Magters Sag at træffe dette Arrangement, og dette vil ikke gjøre stor Forandring i de europæiske Anliggender. Dets vigtigere er Italiens frentidige Organisation. Efterat Lord John Russell dernæst havde bemærket, at Fredspropagandierne vare korrekt offentliggjorte af Bladene, foreløste han i Udtoget en Depesche fra Grev Balowski, hvilken indbyder England til en Kongres til Behandling af Italiens almindelige Interesser, og bemærkede derhos, at Regjeringen endnu ikke havde indvilget, men først vilde se, om den Traktat, som skal afsluttes i Zürich, bekræfter Præliminarierne, i hvilket Fald Kongressen vilde være overflødig; videre, om Østerrig indvilger i Kongressen, hvilket endnu var usikkert, samt om det italienske Forbund kun bliver „begunstiget“ eller virkelig danuet, og i sidste Fald, om det skal ske med Paven som Præsident og Østerrig som en af Forbundsstaterne, hvilket ingenlunde vilde stemme overens med Italiens Interesser; ligeledes vil Regjeringen først have Besejdet om, paa hvilken Maade Storhertugerne af Toscana og Modena skulle restaureres, da Frankrig tilforladelig ikke vil medvirke ved militære Forholdsregler, og nogen synderlig Opreisning fra Østerrigs Side neppe bliver ydet; endelig om Paven og Østerrig vilde tillade Religionsfrihed i Forbundet. Lorden forklarede sluttelig, at England kun vilde repræsentere Kongressen forsaavidt som det gaar ud paa at befordre Italiens Frihed og Uafhængighed.

Til Svar paa et Spørgsmaal af Disraeli erklærede Lord Palmerston, at Regjeringen ikke har gjort noget eget Forslag; men blot overmælet Frankrigs Forslag til Østerrig, og derhos udtrykkelig sagt, at den ei giver Østerrig nogenstags Raad. Østerrigs Erklæring at det kglendende Meditationsprojekt var indløbet med den Angivelse, at England og Preussens havde erklæret sig „for“ samme, synes efter Lord Palmerstons Meddelelse endnu mere paafaldende end hidtil.

— „Daily News“ melder, at Markierne Lafatico og Incontini vare indtrufne i London med en Mission fra den toscanse Regjering.

— I Underhusets Møde den 1ste August fremlagde Statssekretæren for Ostindien det ostindiske Budget. Han overfløede Aarødsfejten til 12 ½ Mill. £., hvoraf Lord Stanley, den forhenværende Statssekre-

tær, har dækket 5 Millioner, saa at Resten endnu maa laanes. Sir Charles Wood betegnede Ostindiens Finantsstilstand i Almindelighed som slet og erklærede, at der i gunstigste Fald for hvert af de næste tre Aar maatte laanes 5 Millioner. Laanesforslaget gav Anledning til forskellige Bemærkninger, men fandt ingen Modstand.

Frankrig. Tilbagevisningen af de i England af de franske Rustninger tilføede hidlede Besværgelser i Monitoren, havde i Paris frembragt en overveidende foruroligende Virkning. Man saa deri en Modsigelse af den Efterretning, at Frankrig var tilbøielig til en Afvæbnelse og Symptomet af en af Regjeringen næret fiendtlig Stemning mod England, hvilken ogsaa kundgjorde sig i de halvofficielle Blade. En Meddelelse i Monitoren for 28de Juli gjør dog idetmindste foreløbig en Ende paa alle disse Belysninger. Ifølge denne officielle Meddelelse har Keiseren bestemt, at Armeen og Marinen i den korteste Frist skal sættes paa Freds fod.

— Det synes at have vanskeligt for at komme til Enighed mellem Kabinetterne i Paris og Wien angaaende Udførelsen af Villafranca-Fredens Betingelser. De to Hoffers Meningsforskjellighed skal formodentlig være med Hensyn til Besætningen af Fæstningerne Mantua og Verona og de Tropper, med hvilke Østerrig for Fremtiden vil besætte Venedig. Ifølge en Meddelelse i Bladet Patrie skulde Frankrigs, Østerrigs og Piemonts Befuldmagtigede træde sammen i Zürich den 8de d. M., for i et eller høiest to Møder at fastsætte og undertegne Fredstraktaten.

Spanien. Til Marseille er den Efterretning indløben, at der i Arsenalen i Carthagena var udbrudt Ild samtidig paa otte Steder, og at dette blev forstærket af Luerne; blandt andet opbrændte for den spanske Regjering 78,000 Geværer.

Italien. Storhertugen af Toscana agter at lægge Regjeringen i sin Søns Hænder. Men efter hvad Morning Post beretter, skal Toscanas Befolkning ikke have ladet sig rolke i sin Beslutning at modsatte sig Genoprettelsen af det fælles Dynasti.

Ifølge en Beretning fra den toscanse Indenrigsminister om Raadslagningerne i Landets Kommuner angaaende en Forening med Piemont, have hidtil 141 Kommuner, Livorno og Florenz indbesfattet, med tilfammen 1,135,863 Indvaanere, udtalt sig med stor Majoritet til Gunst for denne Forening. Dog tror „B. S.“ Wienerkorrespondent at kunne melde som en mellem Østerrig og Frankrig afgjort Sag, at Soverænerne af Toscana og Modena under de franske Vaabens Beskyttelse vilde træde tilbage til deres Stater og igjæn overtage Regjeringen under Forskyndelse af de Reformen, der ere gjorte dem til Pligt.

— I Genua har man fremlagt følgende Adresse til Underkrift: Til den franske Alene! Frankrig har paa en ædel Maade opofret sine Sommers Blod. Det italienske Folk, som beundrer den Disciplin og det Heltemod, hvormed den franske Alene har kæmpet for Uafhængighedens Sag, vil være dem evig taknemmelig derfor. Har Resultatet end ikke opfyldt alle vore Ønsker, vide vi dog, at Skylden overfor ligger hos denne Alene, der stedse vil være den sterke i Verden, eller dens berømmelige Forerks ædle Gen-

figter, men i de Forvillinger, som Modstanderne af den civilisatoriske Dvervagt i Frankrig og Modstanderne af Nationens hellige Sag har fremkaldt. Leve den franske og italienske Armé! Leve de Hæere, der sejrede i Spidsen for dem! Sid begge Nationers Broderskab maa være af uforgjængelig Varighed.

— Fra Mailand skrives den 19de Juli, at Bevægelsen paa Grund af Villafranca-Freden fremdeles vedvarer. Bysynderligt nok afgaa endnu stedsevarende Forstærkninger herfra til Mincio; iforgaars t. Cr. kom 10,000 Mand fra Alessandria, igaar et fuldstændigt Bateria. Men det gjør ingen Forandring i de fuldendte Kjendsgjerninger. Keiserens Modtagelse i Mailand — jeg maa komme tilbage dertil — var meget kold, om man ikke vil sige mere. Keiseren sagde rigtig nok, at han snart vilde komme tilbage og da være lykkeligere; men af en saadan Talemaade lader Ingen sig fange. Hvilken Ulykke har da Keiseren denne Gang truffet paa i Italien? Frygten for, at Revolutionen skulde vore ham over Hovedet, var sikkert hans Hovedmotiv. I en Audients, som Napoleon gav i det kongelige Palads i Turin for den forhenværende Minister Cavour, skal han meget skarpt have betonet dennes Forbindelse med Garibaldi. Hellerikke i Turin lod der sig ved Keiserens Indtog, uagtet alle Anstrængelser, frembringe nogen Enthusiasme; man hørte kun Raabet: Leve Kongen! Leve Frankrig! For Napoleon selv blev ingen Hyldest udbragt. Et Turinerblad vil endsskyld dette Fænomen og siger, at det ikke manglede paa Enthusiasme; Smerten over Venedigs og Roms Præsigivelse havde blot ikke ladet den komme til Udbrud. — Antonelli (Pavens første og meget forhadte Minister) har faaet sin Afsted.

— Fra Paris og Wien meldes samtidig om Kardinal Antonellis Afstaaelse, fra det første Sted som forestaaende, fra det sidste som allerede skeet. Denne Pavens reaktionære Ministers Afstaaelse kunde være at betragte som Forlyndelsen af en Systemverel og som et første Skridt paa Reformens Bane i Kirkestaten.

— Ifølge et Telegram fra Florents af 30te Juli skulde Buonecompagni samme Dag forlade Staden. Nicassolli, tidligere Medlem i den provisoriske Regjering og Tilhænger af Foreningen med Sardinien, vil blive i Spidsen for den toscanske Regjering.

Rusland. Der er affuttet en Traktat med China i Tientsin. Denne Traktat bestaar af tolv Artikler, hvori blandt Andet stipuleres et stadigt russisk Gesandtskab i Peking, Beskyttelse af de kristelige Missionærer og en maanedlig Befordring af Post mellem Kiachta og Peking.

Fra **Bombai** haves Telegrafestretninger af 5te Juli, hvori det heber, at der hersker Utilfredshed mellem de europæiske Tropper. I Bengalen ere de i aaben Dystand, have besættet Kasernerne og valgt Officere. Kavalleriet i Madras har gjort det samme.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommen:

Kortfattet Beskrivelse over **Fyre og Dagmærker** paa den norske Kyst. Udgivet af Direktøren for Fyr- og Mærkevæsenet efter den kongelige Norske Regjerings Marine-Departements Befaling. Pris i fift Bind: 16 Skill.

M. C. Fabricius.

Christiania Benmølles Fabrikata:

Svovlsyrede Ben (sur fosforsur Kalk) a 4 Sk. pr. Pd. Fri Emballage i Foustager paa ca. 280 Pd.

Dampede, pulveriserede og udampede Ben a 3 Sk. pr. Pd.

Finknuste, dampede og udampede Ben a 2 Sk. pr. Pd.

Baren udsælges ved min Fabrik No. 2 Holmens Gade, og bedes udenbys Ordre adressere til

Hans Malling,
Drammensveien No. 22.

Norsk Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er hidkommen fra Fosoten, haves til Udsalg. Prisen en 2½ Spb. pr. Centner i Sække paa 2½ Centner. Emballagerne 20 p extra. Man henvende sig til K. S. Frolrichs Kontor, Kogens Gade No. 14.

Kunsten

At temme vilde Hester

af den berømte Hestetemmer J. S. Røen. Oversat af Schröder paa Boll. Faas hos W. C. Fabricius i Christiania. Pris 12 p.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3½ a 5½ Spb. Intet solgt.
Rug, 16 p a 17 p.
Byg, 11 p a 14 p.
Havre 8 p a 9 p 12 p.

Udenlandst

Rug østersøst 17 p 12 p a 18 p.
Rug dansk 16 p.
Byg 2rabit 16 p.
Erter 4½ a 4⅝ Spb.
Hvede 5½ a 5⅝ Spb.

Christiania Fiskepriser.

Stib, Kjobmbd. 4⅝ Spb. pr. Lb.
Stib, stor Mid. 3½ Spb. pr. Lb.
Stib, smaa do. 16 p.
Stib, stor Christ. 3 Spb. pr. Lb.
Stib, smaa do. 13 p pr. Lb.
Storset 4 p 12 p a 1 Spb. pr. Bog.
Middelsæt 3 p 12 p pr. Bog.
Smaasæt 2 p 12 p a 3 p pr. Bog.
Rødfisker 6 p 12 p.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlaat af W. C. Fabricius.